

Rannikkokalastuksessa kuhasaalis kasvoi pitkään jatkuneiden huonojen vuosien jälkeen ja toisena vuotena peräkkäin. Kuvassa Hannu Lahtonen kokemassa verkkoja Airistolla.

TEKSTI PIRKKO SÖDERKULTALAHTI JA MIKA RAHIKAINEN, LUONNONVARAKESKUS
KUVAT TAPIO GUSTAFSSON, KALATALOUDEN KESKUSLIITTO

Vähemmän saalista, mutta sama euromäärä

Kaupalliset kalastajat saivat mereltä 72 miljoonaa kiloa kalaa vuonna 2024. Se oli seitsemäntoista miljoonaa kiloa vähemmän kuin edellisenä vuotena. Taloudellisesti tärkein laji oli silakka, toisena kilohaili, seuraavina muikku, ahven, siika, kuha ja lohi.

Merialueen kaupalliset merikalastajat saivat vuonna 2024 vähemmän saalista kuin edellisenä vuonna, mutta saaliin rahallinen euromääräinen arvo säilyi samana kuin edellisenä vuonna.

Kaupallisen merikalastuksen saalis koostui pääosin avomereltä troolilla pyydetystä silakasta. Silakkaa kalastettiin 54 miljoonaa kiloa, 20 miljoonan euron arvosta. Silakan osuus kaupallisten kalastajien saaliin määrästä oli kolme neljäsosaa ja arvosta runsas puolet. Kilohaili oli sekä määrältään että arvoltaan toiseksi tärkein saalislaji. Kilohailia pyydettiin 12 miljoonaa kiloa ja saaliin arvo oli neljä miljoonaa euroa. Silakka- ja kilohailisaaliista 95 prosenttia pyydettiin kahdellakymmenellä troolarilla, mutta yli 100 000 kiloa silakkaa ja kilohailia pyytäneiden joukossa on myös kymmenkunta silakan rysäkalastajaa.

Kalastuksen säätely pienensi saaliista

Kestävän kalastuksen turvaamiseksi kaupallisesti tärkeiden lajien kalastusta säädelään saaliskiintiöillä ja ajallisin sekä alueellisin rajoituksin. Pohjanlahden silakkakannan heikentyneen tilan vuoksi Suomelle ase-

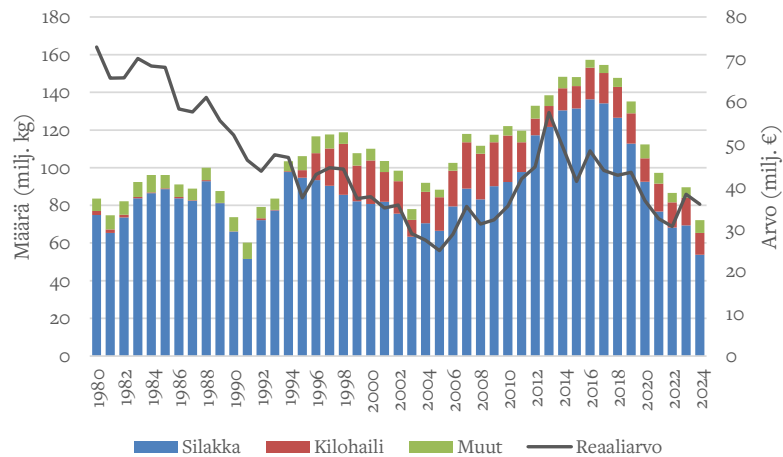
tettiin vuodelle 2024 aiempaa huomattavasti pienempi saaliskiintiö, mikä aiheutti silakan kalastuksen vähentämisen. Myös kilohailikiintiö oli edellisiä vuosia pienempi ja rajoitti kalastusta.

Lohi- ja turskasaaliit olivat edelleen tavallista pienempiä ja kiintiöihin jäi varaa. Lohta kalastettiin 105 000 kiloa, turskaa 18 000 kiloa. Molempien lajien saalis oli pienempi kuin koskaan aikaisemmin vuonna 1980 alkavassa aikasarjassa.

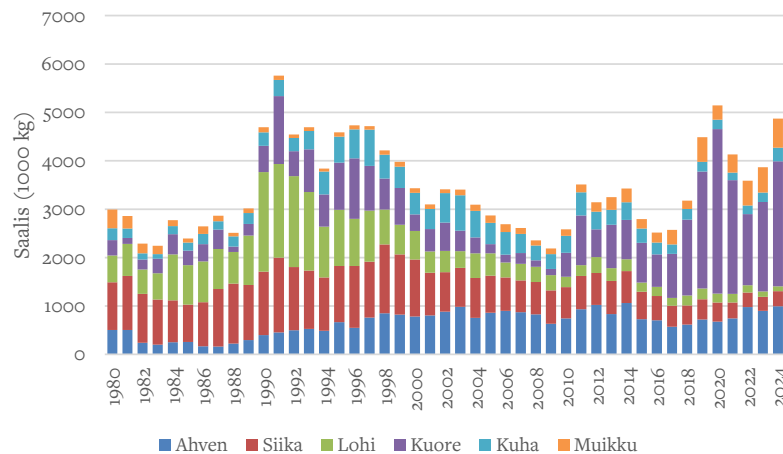
Suuri osa saaliista päätyi ulkomaille

Suomeen puretusta silakkasaaliista yli puolet vietiin ulkomaille tuoreena tai pakastettuna, ja 16 prosenttia saaliista purettiin suoraan Viroon, Ruotsiin tai Tanskaan. Lähes kaksi kolmasosaa kilohailisaaliista purettiin ulkomaille, pääasiassa Viroon. Suomeen jääneestä silakkasaaliista neljä prosenttia meni elintarvikkeeksi kotimaassa, reilusta kolmanneksesta tehtiin kalajauhoa ruokakalankasvatuksen tarpeisiin ja viisi prosenttia käytettiin turkiseläinten rehuna.

Suomeen puretusta kilohailisaaliista suurin osa (70 prosenttia) meni kalajauhon tuotantoon, viidesosa vietiin purkamisen jälkeen Viroon ja loput käytettiin ko-

Merialueen kaupallisen kalastuksen saalis ja saaliin arvo vuosina 1980–2024.

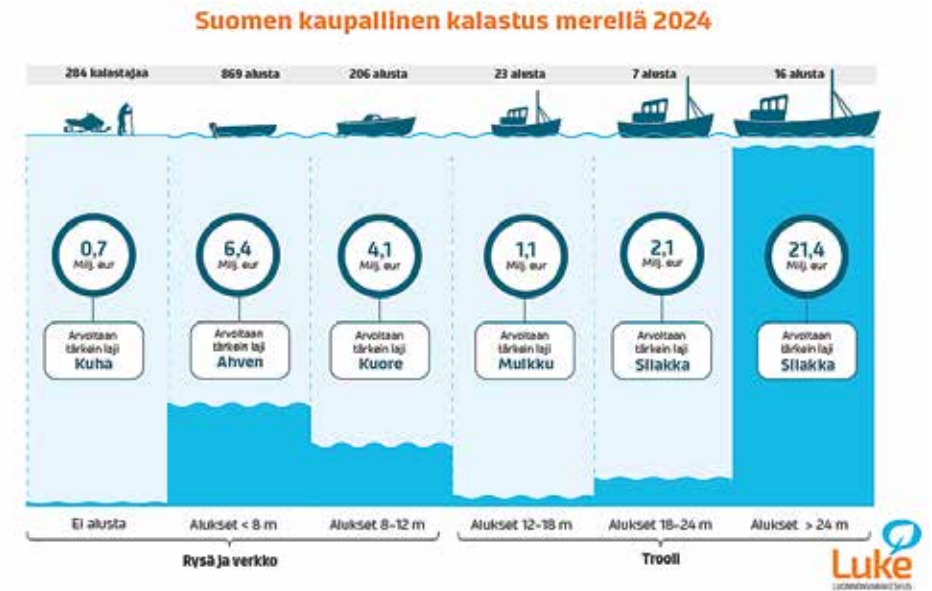
Merialueen kaupallisen kalastuksen ahven-, siika-, lohi-, kuha-, kuore- ja muikkusaalis vuosina 1980–2024.

timaassa turkiseläinten rehuna. Eniten saalista (19,1 miljoonaa kiloa) purettiin Uudenkaupungin satamaan, seuraavina Paldiskin kalasatama Virossa, Reposaari Porissa, Tuomarainen Taivassalossa ja Kaskisen kalasatama.

Rannikkokalastuksen saalis kasvoi

Rannikolla valtaosa kalastajista pyydysti rysillä ja verkoilla. Saaliiksi saatiin reilut yhdeksän miljoonaa kiloa kalaa, 13 miljoonan euron arvosta. Rannikkokalas-

tuksen taloudellisesti merkittävimmät saalislajit olivat muikku, ahven, siika, kuha ja lohi. Rannikkokalastajien lohi- ja siikasaaliis jäi viime vuonna pitkän ajan (1980–2024) keskisaalista pienemmäksi, mutta muikusta, kuoreesta, särjestä, lahnasta ja ahvenesta saatiin tavallista suurempi saalis. Muikkua kalastettiin ennätysellisen paljon, mikä nosti muikun arvoltaan kolmanneksi tärkeimmäksi merialueen kaupallisen kalastuksen saalislajiksi. Muikun arvoa nosti mädistä maksettu hinta. Kuhasaalis kasvoi pitkään jatkuneiden

Suomen merialueen kaupallisen kalastuksen alusmäärät, arvoltaan tärkein kohdelaji ja alusryhmän saaliin tuottaja-arvo.

huonojen vuosien jälkeen jo toisena vuotena peräkkäin, hauksisaalis oli keskimääräinen, made- ja taimensaalis keskimääräistä pienempi.

Rannikkokalastus työllisti avomerta enemmän

Mereltä pyydettyä saalista ilmoitti 930 kaupallista kalastajaa tai kaupallisen kalastajan edustajaa. Heistä kalasti rannikolla 860 kalastajaa. Yli 10000 euron myyntitulot sai 271 kalastajaa. 131 rannikkokalastajalle tuloja tuli eniten verkkopyynnistä, 121 kalastajalle rysäpyynnistä ja yhdeksälletoista troolipyynnistä. Lähes 60 rannikkokalastajaa sai yli 50000 euron myyntitulot.

Rekisteröityneiden, aktiivisten kaupallisten kalastajien lukumäärä aliarvioi alan työllisyyttä, sillä aluksilla saattaa työskennellä useita kaupallisia kalastajia ja myös palkattua työvoimaa. Saalisilmoituksen tekee joko aluksen kalastuslisenssin haltija tai sen edustaja, jos kyseessä on yritys. Esimerkiksi troolialusten kalastuslisenssi on yleensä yrityksen nimissä eikä aluksella toimivien kalastajien tai palkatun miehistön määrästä ole tietoa.

Ykkösenä joko silakka, kilohaili tai muikku

Kalastuksen painopiste oli Selkämerellä, jossa saaliin volyyminä kalastettiin 69 %. Selkämerellä silakka oli

sekä saaliin määrällä että arvolla mitattuna tärkein saalislaji. Arvoltaan toiseksi tärkein Selkämeren alueen saalislaji oli ahven, kolmantena kuha. Silakka, kilohaili ja kuha olivat merkittävimmät lajit Saaristomerellä, josta kalastettiin 15 prosenttia kaupallisen merikalastuksen saaliista.

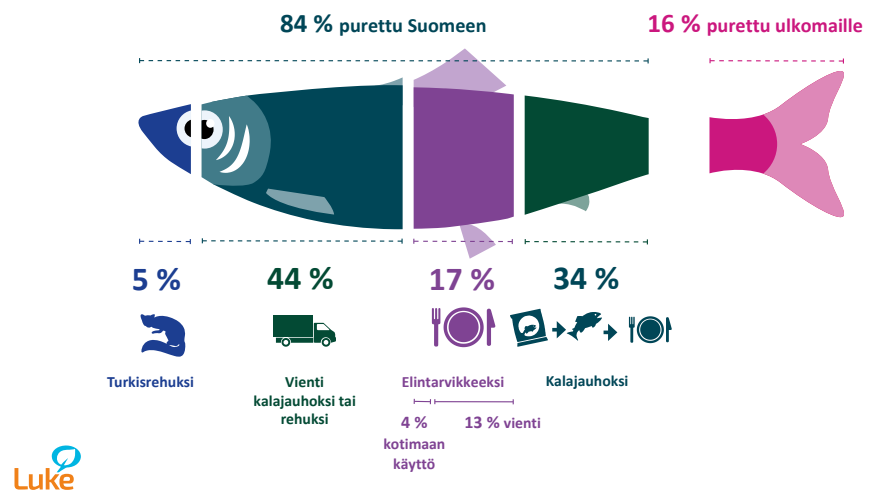
Vajaa kymmenesosa kaupallisen kalastuksen merisaaliista pyydettiin Suomenlahdelta, jossa kilohaili oli arvoltaan tärkein saalislaji, seuraavina silakka ja kuha. Perämereltä kalastettiin vain kolme prosenttia saaliista, mutta arvokkaat saalislajit muikku, siika ja lohi nostivat saaliin arvon Suomenlahtea suuremmaksi. Itämeren pääaltaalta kalastettiin neljä prosenttia saaliista.

Merialueella 1121 suomalaista alusta

EU:n yhteisen kalastuspolitiikan toteutumista tarkastellaan myös jäsenvaltioiden kalastuslaivastoihin kuuluvien alusten koon ja pyyntitavan perusteella. Tilastossa julkaistut tiedot perustuvat kalatalouden EU-tiedonkeruuhelmalla kaikissa rantavaltioissa kerättyihin aineistoihin, jotka ovat keskenään vertailukelpoisia.

Merialueella kaupallista kalastusta harjoitti 1121 suomalaista alusta. Niistä kuusitoista suurinta alusta kuului yli 24 metriä pitkien troolareiden ryhmään. Ne ka-

Silakkasaaliin käyttö 2024 (53,7 milj. kg)

Suomen silakkasaaliin käyttö vuonna 2024.

lastivat saaliista 78 prosenttia ja saivat 60 prosenttia saaliin arvosta. Aluksista 1075 oli alle 12 metriä pitkiä ja kalasti joko rysillä tai verkoilla, jotkut myös koukuilla. Niiden osuus saaliin määrästä oli kaksitoista prosenttia, mutta arvosta lähes 30 prosenttia. Yli miljoonan euron myyntitulot saatiin ahvenesta, siiasta, kuhasesta, kuoreesta ja muikusta. Alle 12 metrin pituiset pääasiassa muikkua troolareiden alukset luokiteltiin 12–24 metrin pituisten troolareiden ryhmään, johon kuului 23 alusta. Nämä alukset saivat eniten tuloja muikusta.

Suomessa kaupallista kalastusta harjoitetaan myös ilman alusta. Viime vuonna 274 kaupallista kalastajaa kalasti verkoilla jään alta ja sai saaliiksi pääasiassa haukea, ahventa, madetta ja kuhaa.

Hylkeet ja merimetsot häiritsivät kalastusta

Kalastajat ilmoittivat saaliin lisäksi myös poisheitetyn kalan ja sivusaaliin määrän. Poisheitoksi luetaan hylkeiden ja merimetsojen vaurioittama, alamittainen sekä muusta syystä markkinoille päätyvät kala.

Viime vuonna 196 kalastajaa eli joka viides aktiivinen kalastaja ilmoitti kalan poisheittoa. 168 kalastajaa ilmoitti kärsineensä hylkeiden aiheuttamia saalis-

netyksiä ja 50 kalastajaa merimetsojen aiheuttamia vahinkoja. 36 kalastajaa ilmoitti heittäneensä kalaa pois muista syistä, esimerkiksi menekkivaikkeuksien vuoksi. Hylkeiden ilmoitettiin vaurioittaneen 148000 kiloa kalaa. Sen arvo olisi markkinoille päätyessään ollut noin 280000 euroa. Merimetsojen ilmoitettiin tuhonneen 34000 kiloa kalaa, 32000 euron arvosta. Muista syistä heitettiin pois 43000 kiloa kalaa, josta suurin osa oli lahnaa. Arvoltaan merkittävimmät vahingot kohdistuivat kuhaan ja siikaan.

Pyödyksiin tarttui myös lintuja ja merinisäkkäitä

Kalastajien pyödyksiin tarttuneita lintuja ja merinisäkkäitä kutsutaan sivusaaliiksi. Kalastajat ilmoittivat vuonna 2024 pyödyksiin jääneen 62 merimetsoa, 49 harmaahyljettä, 12 koskeloa, 6 pilkkasiipeä, 5 haahkaa, 5 itämerennorppaa sekä muutamia lokkeja ja sorsia.

Aktiivisten kalastajien määrä vähenee

Vuoden 2024 lopussa rekisterissä oli 2135 merialueen kaupallista kalastajaa, joista osa oli yrityksiä. Kalastajat jaettiin kahteen ryhmään liikevaihdon perusteella. Ykkösryhmään kuuluvilla kalastajilla oli kalastustoimin-

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalastusmestari Paavo Suominen suorittamassa kaupallisen kalastuksen valvontaa Kustavin merialueella.

nan liikevaihdon keskiarvo kolmen viimeksi kuluneen tilikauden osalta yli 10000 euroa. Ykkösryhmän kalastajia oli rekisterissä 397.

Myös kaupallisessa kalastuksessa käytetyt alukset on rekisteröitävä. Vuonna 2024 kaupallisten kalastusalusten rekisterissä oli 3344 alusta. Näistä kolmasosa oli kalastuskäytössä.

Aktiivisten kalastajien määrä on huvennut 2000-luvun aikana alle puoleen eli reilusta 2100 kalastajasta alle 1000 kalastajaan. Kalastuksen määrää kuvataan muun muassa pyödyspäivien lukumäärällä, joka lasketaan kertomalla pyyntipäivien lukumäärä pyödysten määrällä. Pyödyspäivien määrä on 2000-luvun aikana vähentynyt merkittävästi kaikissa kalastusmuodoissa.

Kalastustiedoilla on paljon käyttöä

Euroopan unionin yhteinen kalastuspolitiikka säätlee merialueilla tapahtuvaa kaupallista kalastusta. Jäsenvaltioiden on kalastusta valvomalla varmistettava, että yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjä noudatetaan. Suomessa kaupallista merikalastusta valvovat Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus. Kaikki kaupallista kalastusta merialueel-

la harjoittavat kalastajat ovat velvoitettuja saaliiden raportointiin joko sähköisesti tai paperilomakkeella. Luonnonvarakeskus saa tiedot käyttöönsä tilastointia ja tutkimusta varten.

Kalastajien ilmoittamat tiedot muodostavat merkittävän tietovarannon, jota käytetään seurattaessa kalakantojen tilaa ja kalastuksen kehitystä. Tietoja tarvitaan myös arvioitaessa esimerkiksi kalatalouden yhteiskunnallista merkitystä, kalastusyritysten taloudellista tilaa tai ympäristömuutosten vaikutuksia kalatalouteen. Kalastustilastot ovat yhtenä perusteena päätettäessä muun muassa Itämeren lohi-, silakka-, kilohaili- ja turskasaaliiden vuosittaisista kiintiöistä. 🌊